

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ผู้วิจัยได้ตรวจเอกสารที่เป็นทฤษฎี หลักการและแนวความคิด ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของปศุสัตว์อำเภอทองผาภูมิส่งเสริมปศุสัตว์ เพื่อใช้เป็นกรอบและเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ วิจัย และสนับสนุนผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

- 2.1 ความหมายของความคิดเห็น
- 2.2 ความจำเป็นและการจัดองค์กรของกรมปศุสัตว์
- 2.3 นโยบายการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์
- 2.4 หน้าที่ความรับผิดชอบของปศุสัตว์อำเภอ
- 2.5 หน้าที่ของปศุสัตว์อำเภอในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์
- 2.6 ความสำคัญและปัญหาการส่งเสริมปศุสัตว์
- 2.7 สภาพการเลี้ยงสัตว์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2.8 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของความคิดเห็น

คำว่า "ความคิดเห็น" ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายคน แต่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องนี้ ได้แก่ หวี (2520) เรื่องแพทย์ (2523) และนิตยา (2523) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึก ที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งอาจจะเป็น บุคคล กลุ่มบุคคล หรือสถานการณ์ ความคิดเห็นอาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งนั้นก็ได้

เสนาะ และคณะ (2527) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะมีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่ หรืออาจเห็นด้วยตา

มาสเตอร์ (2520), โสภากา (2521), ประภาเพ็ญ (2520) กล่าวว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกทางทัศนคติอย่างหนึ่ง โดยมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ และพร้อมที่จะมี ปฏิกริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

โยธิน และจุฬพล (2529) อธิบายว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกทางถ้อยคำ เกี่ยวกับทัศนคติ คำนิยม ความเชื่อ ความคิดเห็นดังกล่าวอาจจะประกอบด้วยองค์ประกอบ ทางอารมณ์ หรือพฤติกรรมด้วยก็ได้

Webster (อ้างในจุฬพล, 2536) ให้คำจำกัดความของ ความคิดเห็น ว่า เป็น ความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความรู้อันแท้จริงหรือความแน่นอน แต่ตั้งอยู่บนจิตใจ การลงความเห็นของแต่ละบุคคล จะเป็นไปตามที่บุคคลนั้นเห็นว่า น่าจะเป็นจริงหรือตรงตามທີ່คิดไว้

Kolesnik (อ้างในจุฬพล, 2536) อธิบายว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออก ซึ่งการตัดสินใจจากการประเมิณค่าหรือทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะและ ความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ

Best (อ้างใน ประภาเพ็ญ, 2520) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออก ในด้านความเชื่อ ที่นำไปสู่การคาดคะเนหรือการแปรผลเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆ

Good (อ้างใน โสภากา, 2521) ให้คำจำกัดความว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความคิด หรือการลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่า เป็นการถูกต้องหรือไม่

Nunnally (อ้างใน ประภาเพ็ญ, 2520) สรุปว่า ทั้งความคิดเห็นและทัศนคติ เป็นเรื่องของการแสดงออกของกลุ่มบุคคลต่อประชาคม วัฒนธรรมนิยม ประเพณี โดย ความคิดเห็นมักจะใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการลงความเห็นและความรู้ ในขณะที่ ทัศนคติ ใช้กันมากในเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึก ความชอบพอ แต่โดยทั่วไปแล้วจะใช้คำว่าความคิดเห็นมากกว่าทัศนคติ

จากแนวความคิดดังกล่าว สามารถ สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาศัยพื้นฐาน ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการแสดงออก

2.2 ความเป็นมาและการจัดองค์กรของกรมปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานหนึ่ง สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเป็นมาแต่ปีพ.ศ. 2444 ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยมีการเริ่มเปิดสอนวิชาเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ขึ้น ในโรงเรียนช่างไหม ณ ตำบลศาลาแดง ซึ่งสังกัดกระทรวงเกษตราธิการ ต่อมา พ.ศ. 2446 มีสเตอร์แคมเบลไรเอ็ด แพทย์กรมสุขาภิบาล ได้ขอให้กระทรวงเกษตราธิการจัดส่งนักวิชาการสัตวแพทย์เป็นโรคคาวพามหัวเมืองต่างๆ พร้อมทั้งบอกอาการสัตว์ป่วย และใช้กระดาษขับโลหิตสัตว์ที่ตายส่งไปด้วยเพื่อจะได้ศึกษาหาทางบำบัดโรคคาวพามวิธีของแพทย์ ซึ่งถือว่าราชการสัตวแพทย์ได้เริ่มแต่บัดนั้นมา

ต่อมารัฐบาลได้จ้างสัตวแพทย์ชาวอังกฤษเข้ามาเป็นพี่ปรึกษาสาขาสัตวแพทย์ของกระทรวงเกษตราธิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการโครงการขั้นต้นในการป้องกันและปราบโรคระบาดสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรครินเดอร์เปสต์

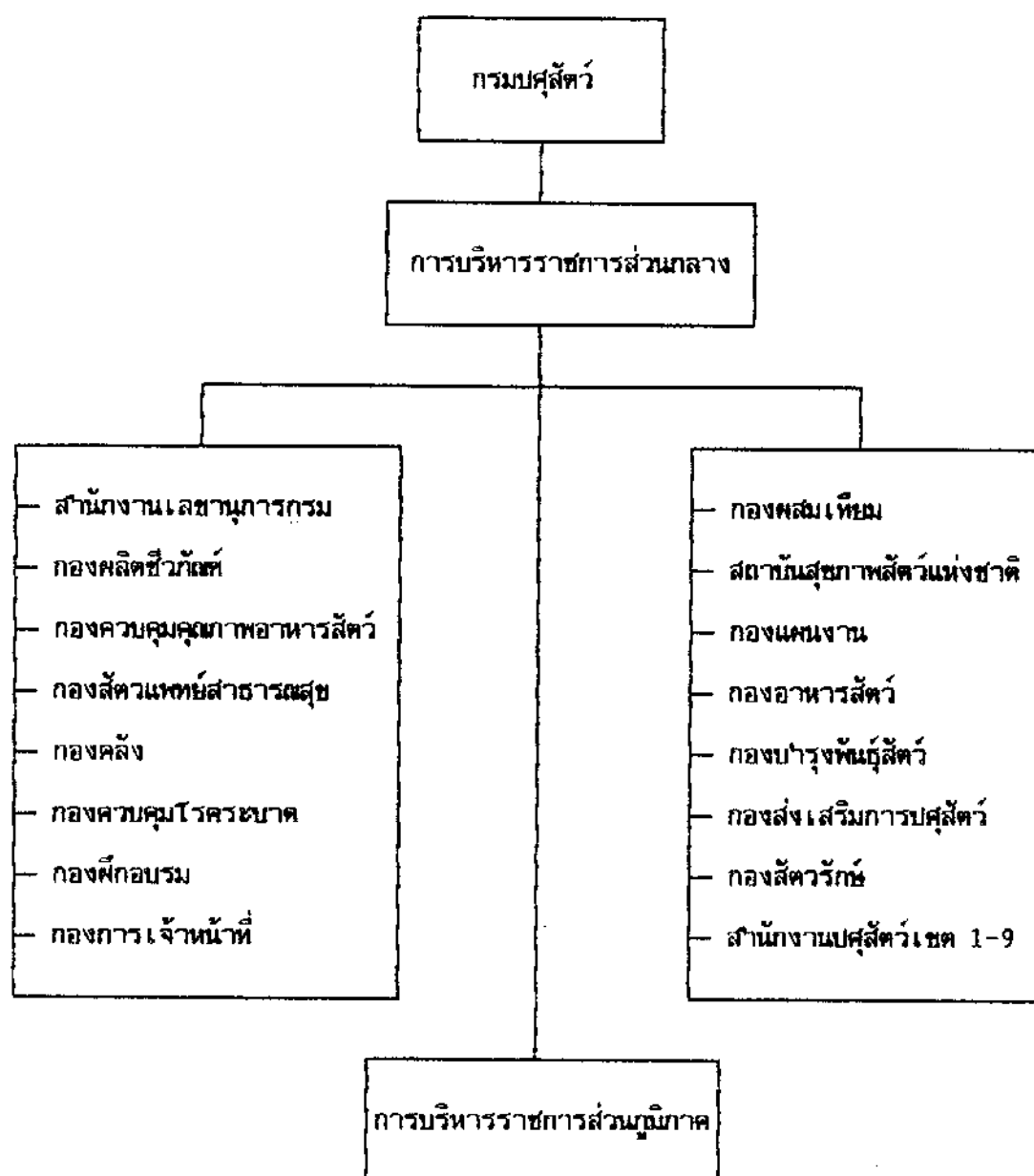
ในปี พ.ศ. 2449 กระทรวงเกษตราธิการได้เริ่มจัดให้มีการสอนวิชาสัตวแพทย์ขึ้นในโรงเรียนเกษตราธิการโดยสอนรวมกับวิชาการเพาะปลูกและการเลี้ยงไหม ต่อมากิจการด้านสัตวแพทย์ก้าวหน้าขึ้นและขยายออกไปอย่างกว้างขวาง มีการวางแผนปราบโรครินเดอร์เปสต์และโรคระบาดอื่นๆ วางระเบียบในการส่งสัตว์ไปจำหน่ายต่างประเทศ ส่งพนักงานสัตวแพทย์ไปทำการกำจัดและป้องกันโรคระบาดสัตว์ที่ราชอาณาจักร ส่งเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ไปประจำจังหวัดและเขตผลต่างๆ เริ่มทำวัคซีนสำหรับสัตว์ภายในประเทศ ก่อตั้งกองทำวัคซีนและซีรัมที่ปากช่อง และก่อตั้งกองบำรุงพันธุ์สัตว์

เมื่อ วันที่ 5 พฤษภาคม 2485 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล (รัชกาลที่ 8) ได้มีพระราชกำหนดฉบับแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2484 ในมาตรา 3 และได้ให้สถาปนากองเกษตรขึ้นเป็นกรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ และมี พ.ท. หลวงทัษณัศวรักษ์ (ไชย แสงชูโต) เป็นอธิบดีคนแรก ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้มีคดีเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคมของทุกปีเป็นวันคล้ายวันสถาปนากรมฯ ขณะนั้นกรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะประกอบด้วย 4 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองสัตวบาล กองสัตวรักษ์ และกองสัตวศาสตร์ ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

ใหม่ เปลี่ยนแปลงชื่อ กรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะเป็น กรมการปศุสัตว์ และเป็น กรมปศุสัตว์ ตามลำดับ

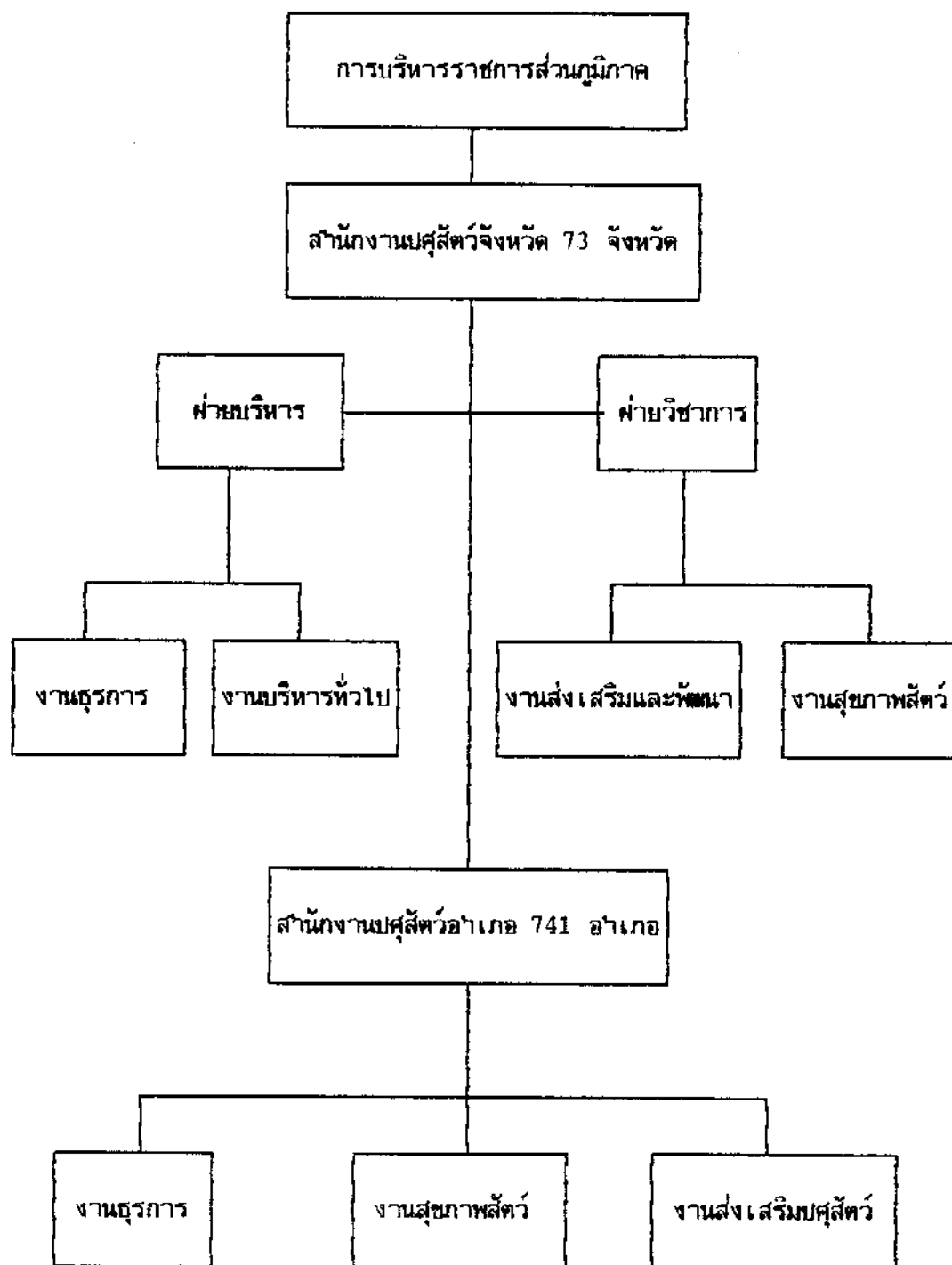
กรมปศุสัตว์มีหน้าที่รับผิดชอบ คือ ความรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์ ของประเทศ โดยการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ให้มีคุณภาพและผลิตให้มีปริมาณเพียงพอแก่การ บริโภคภายในประเทศ ตลอดจนผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และส่งออกไปยังต่างประเทศ ด้วย ดังนั้นกรมปศุสัตว์จึงได้มีการจัดการบริหารออกเป็นกองต่างๆ

ในวันที่ 11 มิถุนายน 2537 ได้มีพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ออก เป็นการบริหารราชการส่วนกลางและการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การบริหารราชการ ส่วนกลางประกอบด้วย หน่วยงานระดับกอง จำนวน 15 กอง และสำนักงานปศุสัตว์เขต จำนวน 9 เขต สำหรับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด 73 จังหวัด และสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ จำนวน 741 อำเภอ (กรมปศุสัตว์, 2534ก) ดังปรากฏตามแผนภูมิที่ 1 และที่ 2

แผนภูมิที่ 1 การแบ่งส่วนราชการของกรมปศุสัตว์ (ส่วนกลาง)

ที่มา : กรมปศุสัตว์ ฝ่ายอัตรากำลัง กองการเจ้าหน้าที่ (2537)

แผนภูมิที่ 2 การแบ่งส่วนราชการของกรมปศุสัตว์ (ส่วนภูมิภาค)

ที่มา : กรมปศุสัตว์ ฝ่ายอัตรากำลัง กองการเจ้าหน้าที่ (2537)

2.3 นโยบายการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

กรมปศุสัตว์ได้กำหนดนโยบายหลักไว้ 2 ประการคือ ด้านสุขภาพสัตว์และด้านส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ กรมปศุสัตว์ได้กำหนดกิจกรรมต่างๆเพื่อสนับสนุนนโยบาย ได้แก่ การวิจัยและสนับสนุนการพัฒนาปศุสัตว์ในภูมิภาคต่างๆให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งได้ดำเนินงานภายใต้แผนงานหลัก 4 แผนงาน คือ แผนงานบริหารการปศุสัตว์ แผนงานป้องกันกำจัดโรคสัตว์ แผนงานส่งเสริมปศุสัตว์ และแผนงานวิจัยการปศุสัตว์ ทั้งนี้เพื่อการตอบสนองต่อการพัฒนาด้านการเลี้ยงสัตว์ของประเทศ สนับสนุนการเลี้ยงสัตว์เพื่อแก้ปัญหาความยากจน เพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ เพื่อทดแทนการนำเข้า และเพื่อเป็นสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ (กรมปศุสัตว์, 2529) และเพื่อให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 กรมปศุสัตว์ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมปศุสัตว์โดยมีเป้าหมายสำคัญ (กรมปศุสัตว์, 2535ค) คือ

1. ส่งเสริมการผลิตปศุสัตว์ จากเพื่อการบริโภคภายใน ไปสู่การส่งออก และจากอาชีพเสริมให้เป็นอาชีพหลัก
2. ป้องกันและปราบปรามโรคระบาด โดยการผลิตวัคซีนให้เพียงพอ
3. พัฒนางานวิจัย โดยเน้นเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี
4. ศึกษาหาแนวทางลดมลภาวะ
5. พัฒนาบุคลากร
6. ปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

สำหรับเป้าหมาย ส่งเสริมการผลิตปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการในกิจกรรมต่างดังนี้

การสำรวจข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ ดำเนินการสำรวจข้อมูลการเลี้ยงสัตว์เพื่อศึกษาแนวโน้มการเลี้ยงสัตว์ การผลิตสัตว์ การบริโภคเนื้อสัตว์ เพื่อใช้ในการวางแผนควบคุมโรคระบาดสัตว์ ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ และส่งเสริมการเลี้ยงเพื่อส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ

การปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ได้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาพันธุ์สัตว์ เพื่อให้ได้พันธุ์สัตว์ที่ดี เลี้ยงง่าย โตเร็ว มีอัตราการแลกเนื้อสูง เพื่อนำไปขยายพันธุ์ให้เกษตรกรเลี้ยง โดยการให้ยืมพ่อพันธุ์ไปปรับปรุงพันธุ์ จานายพ่อ-แม่พันธุ์ให้เกษตรกร และปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของเกษตรกรโดยการผสมเทียม

การปรับปรุงอาหารและพืชอาหารสัตว์ ได้ดำเนินการศึกษา วิจัย และพัฒนาพันธุ์หญ้าเพื่อให้ได้หญ้าพันธุ์ที่ปลูกง่าย ทนต่อสภาพแวดล้อม ให้ผลิตผลสูง และมีคุณค่าทางอาหารสูง เพื่อนำไปขยายพันธุ์ให้เกษตรกรปลูกเพื่อเลี้ยงสัตว์ และ ศึกษา วิจัย ผลผลิตเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อนำมาใช้เป็นอาหารสัตว์

การพัฒนาสุขภาพสัตว์ ดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการพัฒนาสุขภาพสัตว์เพื่อให้สัตว์เลี้ยงของเกษตรกร มีสุขภาพดี มีการเจริญเติบโตที่เหมาะสมกับอายุ ปลอดภัยจากโรคระบาดสัตว์

การจัดตั้งกลุ่ม ดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์เพื่อรับการส่งเสริมและสนับสนุนจากทางราชการ ช่วยต่อการปฏิบัติงาน มีการช่วยเหลือกันในกลุ่ม อีกทั้งเป็นการสาธิตการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่อีกด้วย

การถ่ายทอดเทคโนโลยี ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้แก่เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์มากขึ้น มีการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ การควบคุมโรคระบาดสัตว์ และให้เกษตรกรช่วยเหลือตนเองในเบื้องต้นเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์

2.4 หน้าที่ความรับผิดชอบของปศุสัตว์อำเภอ

กรมปศุสัตว์ (2532) ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของปศุสัตว์อำเภอไว้ดังนี้

2.4.1. เป็นหัวหน้าส่วนราชการของกรมปศุสัตว์ประจำอำเภอหรือหัวหน้าสำนักงาน

ปศุสัตว์อำเภอ

2.4.2. ป้องกันกำจัดโรคระบาดสัตว์

2.4.3. รักษาพยาบาลสัตว์

2.4.4. การผสมเทียม

2.4.5. การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

2.4.6. ค่าเนิ่นการเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของปศุสัตว์อำเภอ

2.4.7. การปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ที่กรมปศุสัตว์หรือจังหวัดมอบหมาย

2.5 หน้าที่ของปศุสัตว์อำเภอในงานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

ในส่วนความรับผิดชอบด้านการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ของปศุสัตว์อำเภอ(กรมปศุสัตว์, 2533ข) ได้ให้รายละเอียดในการปฏิบัติงานไว้ดังต่อไปนี้

2.5.1. การสำรวจข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การสำรวจจำนวนสัตว์เช่น โคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร แพะ แกะ เป็ด ไก่ สำรวจพื้นที่สาธารณะเลี้ยงสัตว์ สำรวจจำนวนสัตว์ป่วย-ตายด้วยโรคระบาด สำรวจจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ แนะนำการหาพื้นที่ปากคลอง และตัวรูปพรรณ และแนะนำการทำทะเบียนประวัติสัตว์

2.5.2. การปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ได้แก่ การบริการสัตว์พ่อพันธุ์ บริการผสมเทียม คัดเลือกและส่งวนสัตว์พันธุ์ดี ทดแทนสัตว์ที่มีลักษณะเลวและประกวดสัตว์

2.5.3. การปรับปรุงอาหารและพืชอาหารสัตว์ ได้แก่ การสาธิตปลูกพืชอาหารสัตว์ ปรับปรุงทำเลเลี้ยงสัตว์ ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ ปรับปรุงผลผลิตเหลือใช้ให้เป็นอาหารสัตว์ ส่งเสริมการใช้อาหารข้นและแร่ธาตุ

2.5.4. การพัฒนาสุขภาพสัตว์ ได้แก่ การบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด สาธิตการกำจัดพยาธิและบริการรักษาสัตว์

2.5.5. การจัดตั้งกลุ่ม ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร แพะ แกะ และเป็ด-ไก่

2.5.6. การถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร โดย

2.5.6.1 สักอบรมให้เกษตรกรเกิดความรู้ความเข้าใจการเลี้ยงสัตว์

อย่างถูกหลักวิชาการ เพื่อเพิ่มจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และจำนวนสัตว์

2.5.6.2 สักอบรมให้กลุ่มเกษตรกรพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ในเชิงธุรกิจรายย่อย

2.5.6.3 สักอบรมให้เกษตรกรผู้นำเป็นอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำตำบล เพื่อ

เป็นผู้ช่วยปศุสัตว์อำเภอ ดูแลงานปศุสัตว์ในระดับตำบล หมู่บ้าน

2.5.6.4 เยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำ เกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์

2.5.6.5 สานิตและสวัสดิภาพทางด้านปศุสัตว์เพื่อให้เกษตรกรนำไปเป็นแบบ
อย่างปฏิบัติ

2.5.6.6 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ให้แก่เกษตรกร และจัดประกวด
หมู่บ้านเลี้ยงสัตว์

2.5.6.7 จัดนิทรรศการให้ความรู้ทางด้านปศุสัตว์

2.5.6.8 จัดตลาดปศุสัตว์และให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการค้าสัตว์ส่งเสริมให้
เกิดตลาดปศุสัตว์และบริการเคลื่อนย้ายสัตว์

2.5.7 การประชุมประสานงานกับหน่วยงานอื่น ได้แก่ ประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่น
ในระดับเทศบาล ประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่นในระดับอำเภอ ประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่นใน
ระดับจังหวัด และดำเนินโครงการพัฒนาด้านปศุสัตว์ร่วมกับหน่วยงานอื่น

2.6 ความสำคัญและปัญหาการส่งเสริมปศุสัตว์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2525) ให้แนวคิดไว้ว่า การผลิตสัตว์ในอนาคตจะต้องมี
การเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะเศรษฐกิจ ในเวลาที่ผ่านมามีการผลิตปศุสัตว์เพื่อให้แรงงาน
ในภาคเกษตรกรรมเป็นสำคัญ ปัจจุบันมีการใช้เครื่องจักรมาแทนที่มากขึ้นแรงงานสัตว์จึงลด
ความจำเป็นลง แต่ความต้องการอาหารโปรตีนจากสัตว์กลับมีมากขึ้นเนื่องจากการเพิ่ม
ประชากรโลก ดังนั้นการผลิตสัตว์ต้องเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อที่จะผลิตอาหารโปรตีน
จากสัตว์ในราคาต่ำและรวดเร็ว หันต่อความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น วิทยา
การผลิตสัตว์ทุกชนิดจะเปลี่ยนเป็นการผลิตแบบประณีต คือใช้พื้นที่ในการเลี้ยงอย่างจำกัด
ประหยัดการใช้อาหารและแรงงานที่ใช้ในการดูแล และสามารถผลิตอาหารจากสัตว์ได้
จำนวนมาก

กองนโยบายพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2525) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การ
เพิ่มผลผลิตปศุสัตว์ ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการหาทางส่งเสริมให้มีการลงทุนทำการเลี้ยง
สัตว์ ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้มีการลงทุนทำการเลี้ยงสัตว์ ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่อ่อนไหวจากทาง
ราชการ ได้แก่ ห่วงหวัสาธารณะที่ส่งวนไว้เพื่อเลี้ยงสัตว์ ความช่วยเหลือในด้านพันธุ์สัตว์

ทั้งการจัดหา การผสมเทียม การขยายพันธุ์ห่าน การรักษาและป้องกันโรคสัตว์ให้ได้อผล
อย่างทั่วถึง ตลอดจนการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ให้เหมาะสม

เจริญ (2526) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมปศุสัตว์ไว้ว่า การส่งเสริม
การปศุสัตว์เป็นกระบวนการในการนำวิชาและบริการต่างๆ ไปให้ถึงมือเกษตรกร งาน
ส่งเสริมและเผยแพร่เป็นหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ เท่าที่ผ่านมา ปัญหาเกี่ยวกับงานส่งเสริม
เผยแพร่ด้านปศุสัตว์มีมากมายหลายประการ การทำงานของ กรม กอง มีลักษณะเหมือน
งานราชการโดยทั่วไป จึงมีความล่าช้าและยุ่งยากในการดำเนินการ การทำงานต่างๆ จึง
ไม่ทันกับความต้องการของเกษตรกร บุคลากรจำนวนมากมีคุณสมบัติและความรู้ ความ
สามารถไม่เพียงพอกับตำแหน่งหน้าที่ ในอันที่จะแก้ไขปัญหานั้นและนำความรู้ไปให้เกษตรกร
ในขณะที่หน้าที่หลักคือ การบริการเกษตรกร แต่บุคลากรส่วนมาก ไม่สนใจและไม่เข้าใจ
ลักษณะและสภาพ ตลอดจนความสำคัญของการเลี้ยงสัตว์ในชนบท กลับไปกับเจ้าหน้าที่
ส่งเสริมปศุสัตว์ในท้องถิ่นไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณและอุปกรณ์ในการเข้า
ถึงและให้บริการแก่เกษตรกร ปศุสัตว์อำเภอและปศุสัตว์จังหวัดขาดเจ้าหน้าที่สนับสนุนงาน
ทำให้ไม่สามารถให้บริการแก่ราษฎรที่มาติดต่อให้ทั่วถึง เห็นที่ สาเหตุเพราะขาดระบบ
การส่งเสริมและเผยแพร่ด้านปศุสัตว์ที่ได้ผลอย่างถูกต้อง การปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นระบบ
การส่งต่อส่งและรายงานในระบบราชการมากกว่า จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบ
เชิงอัตราจ้างเจ้าหน้าที่ สังกัดกรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นครั้งคราว มียานพาหนะ และ
งบประมาณสำหรับการเข้าถึงชาวชนบทห่างไกลเพียงพอ มีโครงการฝึกอบรมเกษตรกร
เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์และป้องกันโรคสัตว์อย่างทั่วถึง มีแผนการปฏิบัติงานส่งเสริมประจำ
ปีที่ชัดเจน มีการเผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมและผ่านการทดสอบแล้วว่าเกิด
ประโยชน์อย่างแท้จริง

ปัญญา (2526) กล่าวถึงงานส่งเสริมและเผยแพร่บริการเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ใน
ประเทศไทยว่ายังขาดอยู่มาก ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ งานบริการเกษตรกรรายย่อยไป
ไม่ทั่วถึง เพราะเกษตรกรมักอยู่ห่างไกลเมืองและอยู่กระจัดกระจาย ทาตรระบบการรับ
บริการที่ได้ผล นอกจากนั้นระบบส่งเสริมเองก็ไม่ค่อยเหมาะสมกับสภาพการผลิต ซึ่งจะ
เห็นได้ว่าในปัจจุบันงานปศุสัตว์มีถึงระดับอำเภอเท่านั้น ขณะที่การเลี้ยงสัตว์อยู่ในระดับตำบล
หมู่บ้าน

สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมปศุสัตว์ คือ

1. เกษตรกรยังขาดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์
2. ราชการควรให้บริการแก่เกษตรกรอย่างรวดเร็วและทั่วถึง
3. ราชการควรให้การสนับสนุนในด้านการลงทุน
4. ควรปรับปรุงการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพการผลิตในชนบท
5. ควรมีแผนการปฏิบัติงานประจำปีที่ชัดเจน
6. วิชาการและเทคโนโลยีที่นำมาเผยแพร่ควรเป็นวิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสม และผ่านการทดสอบแล้วว่าเกิดประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างแท้จริง
7. ควรมีงบประมาณสำหรับเข้าถึงชาวชนบทที่อยู่ห่างไกลอย่างเพียงพอ
8. ควรเพิ่มอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอและเหมาะสม

2.7 สภาพการเลี้ยงสัตว์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พรหมทิพา (2533) ได้ศึกษาและรายงานไว้ว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีลักษณะพื้นที่เหมาะสมกับการเลี้ยงปศุสัตว์ เนื่องจากมีสัดส่วนของพื้นที่สูงและดินขาดความอุดมสมบูรณ์ จากอดีตจนถึงปัจจุบันได้มีนโยบายและโครงการต่าง ๆ มาพยายามให้เกษตรกรในภาคนี้ หันมาเลี้ยงปศุสัตว์ ทั้งในรูปแบบของอาชีพเสริมและเลี้ยงปศุสัตว์เป็นรายได้หลัก แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ก็ยังเลี้ยงโค-กระบือตามอย่างที่ยึดรกรุ่นเคยเลี้ยงกันมา ในขณะที่วิวัฒนาการในการเลี้ยงสัตว์ได้ก้าวหน้าไปมาก

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2534, ข) ได้ศึกษาพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เป็นแหล่งผลิตปศุสัตว์ของประเทศ เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์และการป้องกันโรคสัตว์น้อย ส่วนใหญ่ยังปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการเลี้ยงสัตว์ ไม่เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพสัตว์ที่มีคุณภาพ ขาดแคลนที่คอกอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพ เกษตรกรยังไม่ยอมรับวิชาการแผนใหม่และเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากความเคยชินเดิม

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2534, ก) กล่าวว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มี จำนวนปศุสัตว์เนื้อที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่จะให้

บริการแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มากที่สุด จึงได้เสนอแนวทางในการพัฒนาโดยกำหนดเขตการผลิตและการส่งเสริมปศุสัตว์ไว้ในภาคตะวันออกเชิงเหนือทุกจังหวัด

สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับสภาพการเลี้ยงสัตว์ในภาคตะวันออกเชิงเหนือ คือ

1. ภาคตะวันออกเชิงเหนือเป็นภาคที่มีจำนวนปศุสัตว์มากที่สุดของประเทศ และเป็นแหล่งผลิตปศุสัตว์ของประเทศ
2. เกษตรกรในภาคตะวันออกเชิงเหนือมีการเลี้ยงปศุสัตว์อยู่เกือบทุกครัวเรือน
3. การเลี้ยงปศุสัตว์ในภาคตะวันออกเชิงเหนือ เป็นการเลี้ยงตามอย่างที่บรรพบุรุษเคยเลี้ยงมาคือเลี้ยงเพื่อใช้แรงงาน และใช้เป็นแหล่งออมทรัพย์
4. ภาคตะวันออกเชิงเหนือเป็นภาคที่มีเนื้อที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์มากที่สุดและมีสภาพเป็นพื้นที่สูง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ จึงไม่เหมาะสมที่จะทำเกษตรกรรมแต่เหมาะสำหรับการเลี้ยงปศุสัตว์
5. ภาคตะวันออกเชิงเหนือเป็นภาคที่รัฐให้การสนับสนุน โดยมีนโยบาย และโครงการต่างๆ มากมายที่พยายามให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงปศุสัตว์ รวมทั้งมีหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ตั้งอยู่มากที่สุด
6. เกษตรกรในภาคตะวันออกเชิงเหนือ มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ และป้องกันโรคสัตว์น้อยและปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการเลี้ยงสัตว์
7. เกษตรกรในภาคตะวันออกเชิงเหนือ ยังไม่เห็นความสำคัญของการเลี้ยงสัตว์และยังไม่คิดที่จะเลี้ยงปศุสัตว์เป็นอาชีพหลัก ทั้งที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม

2.8 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อดิษฐ์ (2525) ได้ศึกษา หัตถ์คดีของเกษตรกรต่อโครงการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรแห่งชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณี พบว่า เกษตรกรที่เป็นหัวหน้าครอบครัวมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการปรับปรุงระบบการส่งเสริมการเกษตร และมีปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่มีเวลาพอที่จะติดตามงานที่ทำการส่งเสริม

และให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริม

มงคล (2526) ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาทางประการในการบริหารงาน ส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรอำเภอในเขตโครงการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตร ของประเทศไทย ประชากรตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเกษตรกรอำเภอในจังหวัดที่ได้ดำเนินงานตาม โครงการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรในปี พ.ศ. 2520 จำนวน 106 คน ใน 15 จังหวัด โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรอำเภอในเขตโครงการดังกล่าวมีความขัดแย้งกับเกษตรกรอำเภอในด้านการบังคับ บัญชาสูงถึงร้อยละ 40 มีปัญหาที่สำคัญได้แก่ เรื่องงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุ สำนักงาน มีปัญหาในการรายงานเนื่องจาก ไม่เข้าใจแบบฟอร์มรายงาน มีรายงานมาก ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานภายใต้การบังคับบัญชาของนายอำเภอและไม่มีอิสระใน การวางแผนส่งเสริมการเกษตรในระดับอำเภอ เนื่องจากต้องวางแผนตามนโยบายของ กรมส่งเสริมการเกษตรและของจังหวัด

โกสิทธิ์ (2528) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของเกษตรกรอำเภอในจังหวัดภาคใต้ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานและการ บริหารงานของเกษตรกรอำเภอ ได้แก่

1. ปัญหาอุปสรรคในการวางแผนงานส่งเสริมการเกษตรได้แก่ วัตถุประสงค์ และนโยบายของกรมไม่แน่นอน เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักวิธีการวางแผน ขาดการประสานแผนและมีเวลาในการหาแผนสั้น มีงานแทรกซ้อนมาก และวัสดุอุปกรณ์ โครงการได้รับช้า

2. ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาค ส่วนได้แก่ ขาดหลักเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ พื้นที่รับผิดชอบ กว้างและการคมนาคมไม่สะดวก การรายงานความก้าวหน้าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ภาคส่วนไม่สม่ำเสมอ

3. ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถให้เจ้าหน้าที่ภาคส่วน ได้แก่ ความรู้ความสามารถไม่พอในบางเรื่อง เอกสารค้นคว้าน้อย เอกสารคำแนะนำ

จากการมีสาระ ข้อมูลวิชาการไม่ทันสมัย ขาดแหล่งค้นคว้า มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรมน้อย ทักษะการถ่ายทอดเทคโนโลยีไม่เพียงพอ

4. ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการเป็นพี่เลี้ยงและให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ระดับสนาม คือ มีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอในบางเรื่อง มีเจ้าหน้าที่อยู่ในความรับผิดชอบมากเกินไป และผู้บังคับบัญชาก้าวร้าวงาน

5. ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการกำหนดนโยบาย หน้าที่ ความรับผิดชอบและการปฏิบัติงานที่แน่ชัด โครงการในพื้นที่มีมากและซ้ำซ้อน มีความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานระดับจังหวัดและไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบางหน่วยงาน การประสานงานมีประสิทธิภาพต่ำ

6. ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการรายงานและให้ข่าวสารข้อมูลแก่หน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชา ได้แก่ ประเภทและแบบของรายงานมีมากเกินไป ขาดแคลนเจ้าหน้าที่และเวลาในการจัดทำรายงาน และไม่นำผลการคิดทวนและประเมินผลของระดับสูงมาปรับปรุง

7. ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารสำนักงาน ได้แก่ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ ขาดงบประมาณซ่อมแซมสำนักงาน และสถานที่ฝึกอบรมไม่สอดคล้องกับปริมาณเจ้าหน้าที่

8. ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติงานพิเศษอื่นๆ ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ งานที่ได้รับมอบหมายมากเกินไป วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ การประสานงานในการมอบหมายงานพิเศษไม่พอ และไม่เข้าใจวิธีปฏิบัติงานพิเศษ

สมชาย (2534) ได้ศึกษา ความต้องการในการฝึกอบรมของบุคลากรอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเก็บข้อมูลจากบุคลากรอำเภอ จำนวน 235 คน ใน 17 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม พบว่า บุคลากรอำเภอจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทั้งหมด และปฏิบัติหน้าที่แนะนำส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ หน้าที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติต่างๆ หน้าที่ตามที่กรมปศุสัตว์หรือจังหวัดมอบหมาย โดยให้ความสำคัญต่อหน้าที่ป้องกันและกำจัดโรคสัตว์เป็นอันดับ 1 บุคลากรอำเภอส่วนใหญ่มีปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการเลี้ยงสัตว์ คือ ขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ส่วนด้านการแนะนำส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ก็ขาดความรู้ในการประชาสัมพันธ์ บุคลากรอำเภอมีความต้องการฝึกอบรมทางด้านส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์มากและต้องการรับการฝึกอบรมวิชาวิธีการส่งเสริมมากที่สุด

เสกิษฐ์ (2534) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมปศุสัตว์ของปศุสัตว์ของปศุสัตว์อำเภอในภาคใต้ โดยส่งแบบสอบถามไปยังปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ภาคใต้ 14 จังหวัด จำนวน 130 คน ผลปรากฏว่า ปศุสัตว์อำเภอส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในทุกด้านที่สนับสนุนการส่งเสริมปศุสัตว์ โดยภาพรวมปศุสัตว์อำเภอให้ความสำคัญปานกลางกับงานส่งเสริมปศุสัตว์ ซึ่งลำดับงานตามความสำคัญดังนี้ งานที่สำคัญมากได้แก่ งานสำรวจข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ งานที่ให้ความสำคัญปานกลางได้แก่ งานพัฒนาสุขภาพสัตว์ งานปรับปรุงอาหารและพืชอาหารสัตว์ งานถ่ายทอดเทคโนโลยี งานปรับปรุงพันธุ์สัตว์ งานจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ งานที่มีความสำคัญน้อยคืองานส่งเสริมการตลาด ปศุสัตว์อำเภอมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในระดับมีความพึงพอใจมาก โดยลำดับงานดังนี้ งานที่อยู่ในความพึงพอใจมาก ได้แก่ งานถ่ายทอดเทคโนโลยี งานพัฒนาสุขภาพสัตว์ งานปรับปรุงอาหารและพืชอาหารสัตว์ งานปรับปรุงพันธุ์สัตว์ งานสำรวจข้อมูลการเลี้ยงสัตว์และงานจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ งานที่อยู่ในระดับความพึงพอใจปานกลางคืองานส่งเสริมการตลาด

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานคือ อาชีพมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานปรับปรุงอาหารและพืชอาหารสัตว์ งานพัฒนาสุขภาพสัตว์และงานถ่ายทอดเทคโนโลยี เงินเดือนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานปรับปรุงอาหารและพืชอาหารสัตว์ ปศุสัตว์อำเภอมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมปศุสัตว์โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับลักษณะงาน นโยบายและการบริหาร โอกาสก้าวหน้า การนิเทศงานของทั้งบังคับบัญชา การได้รับการยอมรับนับถือ เงินเดือนและสวัสดิการ ปศุสัตว์อำเภอได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่สำคัญคือ ปัญหาเรื่องยานพาหนะ ปัญหาเรื่องงบประมาณและปัญหาเรื่องอัตราค่าจ้าง

กรมปศุสัตว์ (2535ข) ได้เก็บข้อมูลจากการประชุมหัวหน้าส่วนราชการกรมปศุสัตว์ ซึ่งประกอบด้วย ปศุสัตว์จังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์/สถานี หัวหน้าสถานี จำนวน 142 คน เรื่อง แผนงานและเป้าหมายการพัฒนาปศุสัตว์ ปี 2536 พบว่า หัวหน้าส่วนราชการกรมปศุสัตว์เห็นด้วยมากกับแนวทางการปฏิบัติงานการพัฒนาปศุสัตว์ ปี 2536 แผนปฏิบัติงานที่จะดำเนินงานใน ปี 2536 มีความสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายอย่างมาก

และแผนปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้นจะสามารถบรรลุตามงานและเป้าหมายการพัฒนาสู่สัตว์ได้อย่างมาก หัวหน้าส่วนราชการกรมปศุสัตว์ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น 4 เรื่อง คือ

1. การส่งเสริมและให้บริการเพื่อพัฒนางานปศุสัตว์ มีข้อเสนอแนะให้ กำหนดแนวทางการส่งเสริมให้ชัดเจน กำหนดมาตรการในการปรับปรุงประสิทธิภาพงานส่งเสริมและการให้บริการ เช่น อบรมเจ้าหน้าที่ มีการควบคุม ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เพิ่มบุคลากรในด้านการส่งเสริม และประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมให้มากขึ้น และต่อเนื่อง

2. การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านสุขภาพสัตว์ มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ เพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร เพิ่มปริมาณการผลิตวัคซีน จัดตั้งศูนย์วิจัยและขึ้นสูตรโรคสัตว์ให้ครบทุกเขต และปรับปรุงระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานในสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์ มีข้อเสนอแนะให้ เพิ่มจำนวนและประสิทธิภาพของบุคลากร เร่งรัดการผลิตสัตว์ให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตผสมเทียมและดำเนินการให้ทั่วถึง ศึกษาและพัฒนาการจัดการเพื่อลดต้นทุนการผลิตสัตว์ และปรับปรุงตลาดการค้าสัตว์

4. การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์และการส่งออก มีข้อเสนอแนะให้ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้วัตถุเจือปนในอาหารสัตว์ เพิ่มบทบาทในการควบคุมอาหารสัตว์ในส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น

มนตรี (2536) ได้ศึกษาถึงความพึงพอใจในการะหน้าที่และงานของเกษตรอำเภอในจังหวัดภาคเหนือ พบว่า เกษตรอำเภอให้ความสำคัญมากกับการะหน้าที่ด้าน การวางแผนงานส่งเสริมการเกษตร การบริหารสำนักงาน การตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของเกษตรกรต่างบอ การเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรต่างบอ การรายงานและให้ข่าวสารข้อมูลแก่หน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชา การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้แก่เกษตรกรต่างบอ การปฏิบัติงานพิเศษอื่น ๆ ความพึงพอใจนายอำเภอมอบหมาย การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เกษตรอำเภอในภาคเหนือให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้ส่รคในการปฏิบัติการะหน้าที่และงาน 5 อันดับแรกซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง คือ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอและบาง

ส่วนให้การไม่ได้ วัสดุอุปกรณ์ทางโครงการได้รับไม่ตรงตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในแผน
บางรายงานมีแบบฟอร์มให้กรณที่ยุ่งยาก มีประเภทของรายงานมากเกินไป และบาง
โครงการไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้เพราะสภาพภูมิอากาศไม่แน่นอน

สุริยพร (2536) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมกลุ่มผู้เลี้ยง
โคเนื้อ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
ปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการ
ประสานงานและประชาสัมพันธ์ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม มีส่วนร่วมในการ
ปรึกษานหาวิธีหาตลาดผู้สรคในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มและต่ออาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ เรียง
ตามลำดับดังนี้ ราคาโคเนื้อตกต่ำ ขาดทุนในการเลี้ยงดู การบริการปัจจัยการผลิตของรัฐ
ไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง การบริการแนะนำ ดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทั่วถึง
และไม่สม่ำเสมอ ขาดความรู้ด้านหลักวิชาการในการเลี้ยงโคเนื้อ ขาดเงินทุนและแหล่งให้
สินเชื่อก ขาดแรงงานในการเลี้ยงดู เกษตรกรมีความต้องการการช่วยเหลือและสนับสนุน
จากหน่วยงานของรัฐในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มและการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อคือ
ด้านการตลาดและการจัดหาหน่ยโคเนื้อให้ได้ราคาสูงขึ้น การบริการปัจจัยการผลิตให้
เพียงพอและทั่วถึง การบริการแนะนำดูแล เอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ให้ทั่วถึงและสม่ำเสมอ
จัดสรรทุ่งหญ้าสาธารณะเพื่อใช้ในการเลี้ยงโค จัดหาแหล่งเงินทุนและแหล่งสินเชื่อได้
แก่กลุ่ม จัดหาพ่อพันธุ์โคให้แก่กลุ่ม จัดหาเครื่องลัดฟางให้แก่กลุ่ม

นิคม (2536) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาการเลี้ยง
สัตว์ ๗ อำเภอวังขึ้น จังหวัดแพร่ พบว่า แม่บ้านเกษตรกรมีส่วนร่วมในการเลี้ยงสัตว์ใน
ระดับปานกลาง ดังนี้คือ การให้อาหารสัตว์ การผสมอาหารและการเก็บรักษา การจดบันทึก
การจัดการ การนำสัตว์ไปเลี้ยงและดูแลสถานที่ การดูแลลูกสัตว์แรกเกิด การทำ
ความสะอาดโรงเรือนและตัวสัตว์ และการปรับปรุงสภาพและพืชอาหารสัตว์ แม่บ้าน
เกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์คือ การติดตามข่าวสารการเกษตร
และการเลี้ยงสัตว์ การเข้าร่วมในการพัฒนาสุขภาพสัตว์ การเข้าร่วมชมการสาธิตผลและ
สาธิตวิธีทางปศุสัตว์ การเข้าร่วมเสนอหรือออกความคิดเห็น ตัดสินใจปัญหาและประชุมกลุ่ม
ปัญหาของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์เป็นผลมาจากการขาดความรู้ความ
เข้าใจเรื่องการผลิตและขาดการได้รับการฝึกอบรมด้านการเลี้ยงสัตว์ รองลงมาคือ

ท 64736

หอสมุดกลาง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

NW

SF

ป/ป 91

25

ปัญหาการตายของสัตว์ที่เลี้ยง การบริการของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไม่ทั่วถึง อาหารและยารักษาสัตว์ราคาแพง ขาดเงินทุน ขาดแคลนอาหารและหญ้าสดในฤดูแล้ง ขาดแคลนสัตว์พันธุ์ดี ขาดแคลนอาหารเสริม และยาถ่ายพยาธิสัตว์ วัคซีน แหล่งน้ำ และแรงงาน แม่บ้านเกษตรกรต้องการให้รัฐช่วยเหลือในการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ เรื่อง สนับสนุนยากำจัดพยาธิ และการรักษาสัตว์ป่วย ความต้องการฝึกอบรมและเข้ารับฟังคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์ การเผยแพร่ข่าวสารการเลี้ยงสัตว์ การรวมกลุ่มสตรีพัฒนาปศุสัตว์ สนับสนุนแม่บ้านเกษตรกรเสริมการรับบริการหน่วยสัตวแพทย์เคลื่อนที่ การเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ การเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ อาหารและยารักษาโรคในราคาที่ถูก

แม่บ้านเกษตรกรมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์เรียงตามลำดับดังนี้ ควรให้บริการของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และสนับสนุนแม่บ้านเกษตรกรให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้านอีกรัฐควรเปิดโอกาสให้แม่บ้านเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมแนะนำการเลี้ยงสัตว์มากขึ้น รัฐควรหาตลาดขายผลผลิตสัตว์ ควรมีคลังยาสัตว์และวัคซีนในหมู่บ้านโดยตรง ควรมีพ่อพันธุ์ไว้ในหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน การจัดกลุ่มสตรีพัฒนาปศุสัตว์ และให้รัฐควบคุมราคาอาหารสัตว์

กรมปศุสัตว์ (2536) ได้สรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาปศุสัตว์ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่า ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาปศุสัตว์ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปัญหามาก ๗ 6 ประการ คือ ปัญหาในด้านอัตราค่าเลี้ยงเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ปัญหาด้านการพัฒนาการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร ปัญหาด้านการป้องกันกำจัดโรคและสัณฐานปศุสัตว์ ปัญหาด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ ปัญหาด้านอาหารสัตว์และการจัดการ และปัญหาด้านการตลาด